

Úřad práce ČR – plátce nepojistných sociálních dávek

Oblast zaměstnanosti je ale jen jednou z agend, které spadají do jeho kompetence. Tou další je výplata nepojistných sociálních dávek.

V lednu 2012 přešla veškerá agenda nepojistných sociálních dávek z obcí právě na ÚP ČR. Od té doby se všechny vyplácejí na jednom místě. Tuto oblast zajišťuje po celé ČR přes 4.500 zaměstnanců ÚP ČR.

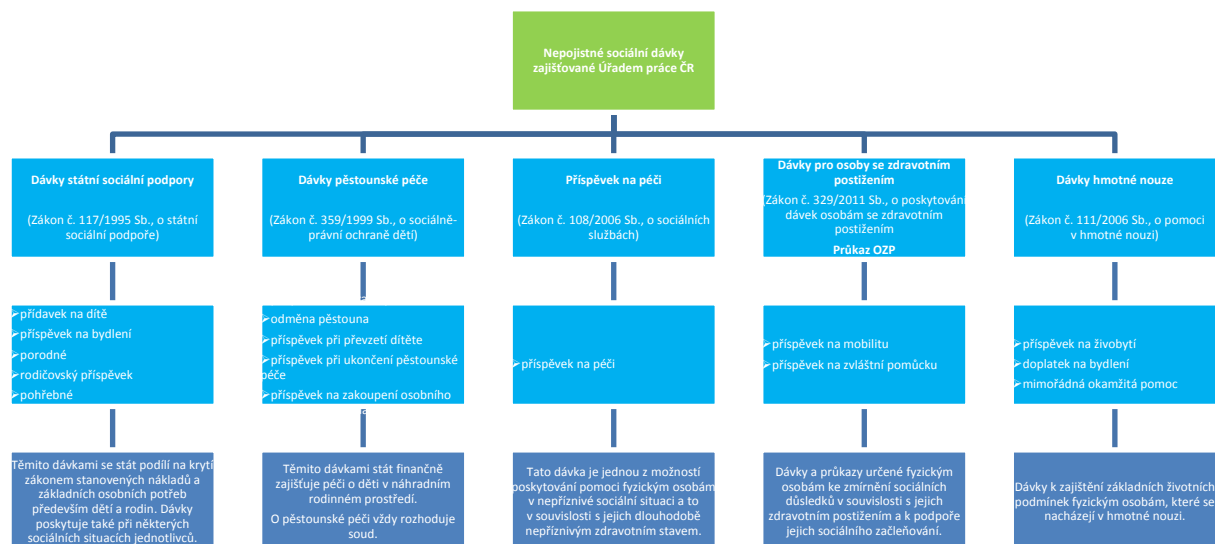
V České republice je sociální zabezpečení realizováno ve třech formách:

- Sociální dávky jsou financovány prostřednictvím systému pojištění nebo ze státního rozpočtu
- Sociální služby, které svým klientům poskytují služby ambulantně nebo v jejich přirozeném prostředí.
- Sociální azyly jsou typem rezidenčních sociálních služeb, které jsou poskytovány lidem, kteří se o sebe nemohou z ekonomických, sociálních nebo zdravotních důvodů postarat.

Pojistné sociální dávky financované z pojišťovacích systémů:

- Dávky v nezaměstnanosti - podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci
- Dávky nemocenského pojištění - nemocenské, peněžita pomoc v mateřství, ošetřovné, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství
- Dávky důchodového pojištění - starobní důchod, invalidní důchod, vdovský a vdovecký důchod, sirotčí důchod

Níže je uvedena přehledná struktura nepojistných sociálních dávek vyplácených Úřadem práce ČR.

Nepojistné sociální dávky financované ze státního rozpočtu:

- Dávky státní sociální podpory – porodné, rodičovský příspěvek, přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, pohřebné
- Dávky pěstounské péče - příspěvek na úhradu potřeb dítěte, odměna pěstouna, příspěvek při převzetí dítěte, příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla, příspěvek při ukončení pěstounské péče
- Dávka pro osoby závislé na pomoci jiné fyzické osoby - příspěvek na péči
- Dávky pro osoby se zdravotním postižením - příspěvek na mobilitu a příspěvek na zvláštní pomůcku

- Dávky pomoci v hmotné nouzi - příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc (řeší pět situací - hrozbu vážné újmy na zdraví, vážná mimořádná událost, nezbytný jednorázový výdaj, náklady spojené s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby, náklady související se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí, sociální vyloučení)

Nepojistné sociální systémy v České republice usilují o přiměřené vyrovnání rozdílů v sociální situaci a postavení jednotlivců i skupin, které vznikají v důsledku rozdílné úspěšnosti lidí na trhu práce, v důsledku rozdílných schopností lidí, jako důsledek různých handicapů. Kritériem přiměřenosti vyrovnání těchto rozdílů je zabezpečení takových minimálních podmínek života, které jsou v konkrétním civilizačním prostředí považovány ještě za přijatelné, a které umožní trvale udržitelnou sociální soudržnost, tj. nebudou vést k sociálnímu napětí a konfliktům.

Žádost o všechny nepojistné sociální dávky se podává na příslušné krajské pobočce nebo kontaktním místě Úřadu práce České republiky podle místa trvalého bydliště. Vedle obsahových náležitostí, které stanoví příslušný zákon, se k žádosti musí přiložit i doklady - např. občanský průkaz, rodné listy dětí do patnácti let, výše příjmu za rozhodné období (rozhodné období je u každé dávky stanoveno v příslušném zákoně), nájemní smlouvu nebo doklad o vlastnictví nemovitosti, výše hrazeného nájemného, náklady za plnění poskytované s užíváním bytu včetně dokladů za úhradu elektřiny, plynu, vodného, stočného apod. **O přiznání dávky se žadatel dozví z písemného oznámení o přiznání dávky**, ve kterém bude uvedena výše přiznané dávky. Potřebné formuláře žádostí, které obsahují i přehled potřebných dokladů, si lze stáhnout na webu: <http://portal.mpsv.cz/sz/obcane/formulareobcana>. **Tyto tiskopisy jsou k dispozici na všech kontaktních pracovištích Úřadu práce.**

ÚP ČR plní v oblasti nepojistných sociálních dávek zejména tyto úkoly:

- rozhoduje ve správním řízení o přiznání příslušné dávky,
- vede evidenci žádostí o dávky v informačním systému, zpracovává údaje potřebné pro rozhodování o dávce do informačního systému,
- rozhoduje o případných námitkách účastníka řízení, předává nadřízenému orgánu odvolání, pokud ve své kompetenci neprovedl autoremeduru,
- zpracovává řádné i mimořádné výplaty dávek,
- provádí exekuce z přiznaných dávek,
- vyřizuje agendu posouzení zdravotního stavu pro účely nepojistných sociálních dávek
- zajišťuje agendu dávek péčovské péče.

Prostřednictvím dávek **státní sociální podpory** stát přispívá rodinám v případech uznaných sociálních situací, na jejichž řešení rodina vlastními silami a vlastními prostředky nestačí. Při posuzování nároků na dávky se **netestuje majetek rodiny**, ale u některých dávek (přídavek na dítě, porodné, příspěvek na bydlení) se zkoumá **příjem rodiny**. Dávky státní sociální podpory jsou vzájemně provázány.

Dávky státní sociální podpory se poskytují v souladu se zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře:

1. Dávky testované - poskytované v závislosti na výši příjmu, neposuzuje se majetek:

Základní dávkou pro rodiny s nezaopatřenými dětmi je **přídavek na dítě**, který slouží k částečnému krytí nákladů, souvisejících s výchovou a výživou nezaopatřených dětí. Tato dávka patří mezi testované dávky – příjem rodiny za předchozí kalendářní rok nesmí být vyšší než 2,4násobek životního minima rodiny. Je to dávka dítěte, proto se v rámci hodnocení plnění podmínek nároku i výše dávky zkoumá příjem dítěte a rodiny, tj. i příjem společně posuzovaných osob. Výše dávky je stanovena podle věku dítěte: do 6 let činí 500 Kč, od 6 do 15 let činí 610 Kč, od 15 do 26 let činí 700 Kč.

Příklad: Rodina – otec, matka, dítě do 6 let věku a druhé dítě do 15 let věku. Životní minimum otce je ve výši 3 140,- Kč, pro matku je stanovené životní minimum dle zákona ve výši 2 830,- Kč. Pro první dítě je výše životního minima ve výši 1 740,- Kč a druhé dítě má částku životního minima ve výši 2 140,- Kč. Součet těchto částek je 9 850,- Kč – jedná se o životní minimum uváděné rodiny. Jestliže příjem rodiny nesmí přesáhnout 2,4násobek životního minima, pak příjem této rodiny za kalendářní rok nesmí být vyšší než 283 680,- Kč.

Nárok na **příspěvek na bydlení** má vlastník nebo nájemce bytu, který je v bytě hlášen k trvalému pobytu, pokud jeho náklady na bydlení přesahují částku součinu rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30, a na území hlavního města Prahy koeficientu 0,35, a součin rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30, a na území hlavního města Prahy koeficientu 0,35, není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení.

Za vlastníka bytu se považuje i vlastník nemovitosti, ve které se nachází byt, který vlastník užívá, pokud je v něm hlášen k trvalému pobytu. Za nájemce bytu se považují oba manželé, jde-li o společný nájem bytu manžely podle zvláštního právního předpisu.

Pokud splňuje podmínky nároku na příspěvek na bydlení více osob, náleží jen jednou, a to osobě, určené na základě dohody těchto osob, jestliže nedojde k dohodě, určí příjemce příspěvku příslušné pracoviště ÚP ČR.

Nárok na **porodné** má žena, která porodila své první živé dítě, (případně které se současně s prvním živě narozeným dítětem narodilo další živé dítě nebo děti), a pokud rozhodný příjem v rodině nepřevyšuje součin částky životního minima rodiny a koeficientu 2,4. (Nárok na porodné má také ode dne převzetí dítěte do trvalé péče nahrazující péči rodičů osoba, která převzala dítě do takové péče do 1 roku jeho věku.) Od 1.1.2015 se očekává novelizace která by měla obsahovat znovuzavedení porodného i na druhé dítě a zvýšení koeficientu z 2,4 na 2,7.

Tento nárok má rovněž otec dítěte v případě, že žena, která dítě porodila, zemřela, a porodné nebylo vyplaceno jí ani jiné osobě. Nárok na porodné vzniká dnem porodu. Na dávku vznikne nárok, jestliže se jednalo o porod dítěte, nikoli o potrat. I když dítě po porodu zemře, porodné se vyplácí.

Porodné se vyplácí jednorázově. Oprávněná osoba musí být stejně jako u ostatních dávek státní sociální podpory hlášena k trvalému pobytu na území ČR.

2. Dávky netestované – neposuzuje se příjem ani majetek:

Rodičovský příspěvek je dávkou, která má umožnit rodiči, aby se osobně a celodenně věnoval péči o dítě, tedy zpravidla namísto zaměstnání. Nárok na rodičovský příspěvek má rodič dítěte (otec i matka, ale jen jeden z nich), vždy na nejmladší dítě v rodině (pokud má rodina více dětí, dávka se čerpá jen na nejmladší dítě), maximálně do 4 let věku tohoto dítěte, pokud se osobně celodenně osobně a řádně stará o toto dítě, a to až do vyčerpání částky 220 000 Kč nejdéle do 4 let věku dítěte. Nárok na rodičovský příspěvek má jen osoba s trvalým bydlištěm na území ČR.

Pro stanovení nároku a výše na rodičovský příspěvek je rozhodující výše denního vyměřovacího základu, který je nutný pro stanovení peněžitě pomoci v mateřství. Podmínkou nároku na peněžitou pomoc v mateřství je účast pojištěnce na pojištění alespoň po dobu 270 kalendářních dní v posledních dvou letech přede dnem nástupu na peněžitou pomoc v mateřství. V případě, že má alespoň jeden z rodičů nárok na peněžitou pomoc v mateřství, může docházet k volbě výše rodičovského příspěvku v rozmezí od 50 Kč do 11 500,- Kč měsíčně. Tato výše je závislá na výši stanoveného denního vyměřovacího základu. Rodič si tak může volit výši a tím i délku pobírání rodičovského příspěvku.

Pokud není možné ani jednomu z rodičů stanovit denní vyměřovací základ, náleží rodičovský příspěvek v měsíčních částkách 7 600 Kč do konce 9. měsíce věku dítěte a následně ve výši 3 800 Kč do 4 let věku dítěte.

Nárok na **pohřebné** má osoba, která vypravila pohřeb nezaopatřenému dítěti nebo osobě, která byla rodičem nezaopatřeného dítěte, jež měla ke dni úmrtí trvalý pobyt na území ČR.

Výše pohřebného činí 5000 Kč a vyplácí se jednorázově a je příspěvkem na náklady spojené s vypravením pohřbu.

O dávky státní sociální podpory žádá pouze fyzická osoba, která pro poskytnutí dávky splňuje zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře stanovené podmínky. Jednou z nich je hlášení k trvalému pobytu na území ČR u této osoby i osob společně s ní posuzovaných, eventuálně povolení k trvalému pobytu cizince oprávněné osoby v případě, že se jedná o dávku netestovanou. Jedná-li se o dávku testovanou, musí tuto podmínku splňovat i osoby společně posuzované.

Fyzická osoba, která má nárok na přiznání testované dávky, se nazývá oprávněná osoba. Při posuzování nároku na dávku je rozhodující, zda oprávněná osoba a osoby s ní společně posuzované splňují podmínku hlášení k trvalému pobytu, ale není podstatné, z jakého důvodu fyzická osoba uvedenou podmínku nesplňuje. Na poskytnutí nároku nemá vliv státní občanství této osoby.

Pěstounská péče, je jedním z možných typů **náhradní rodinné péče**, která je u nás možná se státní pomocí. Na rozdíl od osvojení, se u pěstounské péče nestává pěstoun zákonným zástupcem dítěte. Nemá tedy na dítě ani vyživovací povinnost. Vyživovací povinnost během pěstounské péče spočívá na státu. Ten pak pěstounům vyplácí příslušné dávky v souladu se zákonem č. 389/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Výše pěstounské dávky je cca 1,3 životního minima.

Do pěstounské péče svěřuje dítě soud, a to buď jedné fyzické osobě, nebo do společné pěstounské péče manželům. Dávky se v případě společné péče manželů vyplácí vždy pouze jednomu z nich.

Některé dávky jsou jednorázové (příspěvek při převzetí do péče, při ukončení péče a na zakoupení motorového vozidla), další jsou pak pravidelné a vyplácí se každý kalendářní měsíc, po který trvá pěstounská péče – jedná se o příspěvek na úhradu potřeb dítěte a odměnu pěstouna.

Pěstoun – osoba pečující o dítě je fyzická osoba odpovědná za výchovu dítěte, která je pěstounem, poručíkem nebo osobou, která má zájem stát se pěstounem, bylo-li jí dítě (dětí) rozhodnutím soudu dočasně svěřeno do péče před rozhodnutím soudu o svěřením dítěte do pěstounské péče, nebo osobou, která má v osobní péči dítě (dětí), k němuž nemá vyživovací povinnost, přičemž probíhá soudní řízení o ustanovení této osoby poručíkem dítěte, anebo osobou, která byla do dosažení zletilosti dítěte jeho pěstounem nebo poručíkem, a to po dobu, po kterou má nezaopatřené dítě nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte.

Pěstoun – osoba v evidenci je fyzická osoba, která je vedena v evidenci osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu.

Odměna pěstouna

Tvoří největší část prostředků vyplacených pěstounům. Nárok na odměnu pěstouna má člověk, který má v pěstounské péči svěřené dítě. Po dosažení zletilosti dítěte je nárok na výplatu odměny pěstouna zachován po dobu, po kterou dítě pobírá příspěvek na úhradu potřeb dítěte (nejčastěji z důvodu přípravy na další povolání) nebo po kterou nemá po dosažení zletilosti nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte jen proto, že pobírá důchod z důchodového pojištění, jehož výše je stejná nebo vyšší než uvedený příspěvek. Nárok na odměnu má také člověk, který je v evidenci krajského úřadu jako ten, kdo může vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu. A to i v případě, že momentálně zrovna žádné dítě nemá do péče svěřeno. Výše odměny pěstouna se v tomto případě neodvíjí od počtu dětí a činí **20 000 Kč** hrubého.

V případě, že se pěstoun stará po přechodnou dobu alespoň o jedno dítě se středně těžkou až úplnou závislostí na pomoci jiné osoby, činí odměna **24 000 Kč** za měsíc. U ostatních pěstounů se **výše měsíční odměny odvíjí od počtu dětí v pěstounské péči**. Pokud jde o 1 dítě, dostane pěstoun **8 000 Kč**, pokud pečuje o 2 děti, vyplatí mu ÚP ČR **12 000 Kč hrubého**. Jestliže má člověk v péči 3 děti nebo alespoň 1 dítě ve II. – IV. stupni

závislosti anebo jde o klienta v evidenci, dosáhne měsíční částka **20 000 Kč**. Za každé další dítě svěřené do péče se dávka zvyšuje o **4 000 Kč**.

V případě, že se jedná o manžele, pobírá odměnu pěstouna jen jeden z nich na základě dohody manželů. Při určení výše odměny se přihlíží ke všem dětem svěřeným každému z manželů.

Příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Je určen na úhradu potřeb dítěte po celou dobu, kdy je v pěstounské péči, v případě, že je dítě nezaopatřené, vyplácí se až do jeho 26 let. Měsíčně činí tato částka **4 500 Kč** pro dítě do 6 let, **5 550 Kč** pro dítě ve věku 6 – 12 let, **6 350 Kč** pro dítě ve věku 12 – 18 let a **6 600 Kč** pro dítě ve věku 18 – 26 let. Pokud má dítě nějaké zdravotní postižení a je závislé na pomoci jiné osoby, pak se podle stupně závislosti částka adekvátně zvyšuje. Viz následující tabulka:

Dítě ve věku	Dítě ve stupni závislosti I (lehká závislost) Kč	Dítě ve stupni závislosti II (středně těžká závislost) Kč	Dítě ve stupni závislosti III (těžká závislost) Kč	Dítě ve stupni závislosti IV (úplná závislost) Kč
Do 6 let	4 650	5 550	5 900	6 400
6 – 12 let	5 650	6 800	7 250	7 850
12 – 18 let	6 450	7 800	8 300	8 700
18 – 26 let	6 750	8 100	8 600	9 000

Příspěvek při převzetí dítěte

Nárok na tuto dávku má osoba, která převezme dítě do pěstounské péče. Výše příspěvku se pohybuje podle věku dítěte (max. do 18 let) v rozmezí **od 8 000 až do 10 000 Kč**.

Příspěvek při ukončení pěstounské péče

Tuto dávku vyplácí ÚP ČR jednorázově ve výši **25 000 Kč**. Je určena dítěti, které dosáhlo zletilosti, a zároveň mu zanikl nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte.

Příspěvek při zakoupení osobního motorového vozidla

Dosáhne na něj pěstoun, který má v péči nejméně 3 děti. Výše příspěvku činí **70 % pořizovací ceny vozu nebo prokázaných výdajů na opravu**. Maximálně však **100 000 Kč**. Podmínkou je, že takový automobil nesmí příjemce používat pro podnikání.

O všechny výše uvedené dávky pěstounské péče mohou lidé **požádat** na kterémkoli **kontaktním pracovišti ÚP ČR**. V případě přiznání příspěvků je pak klientovi **vyplácí krajská pobočka Úřadu práce ČR podle místa trvalého bydliště pěstouna**.

Dávky pro osoby se zdravotním postižením, (dále „OZP“), upravuje zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a jsou určeny osobám, jejichž zdravotní stav vyžaduje poskytnutí některé z těchto dávek. Dále mají nárok na vydání průkazu TP, ZTP nebo ZTP/P. Ten jim zajišťuje různé výhody – např. právo na přednostní jednání na úřadech, právo na místo k sezení v hromadné dopravě apod. Nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením

Příspěvek na mobilitu je opakující se dávka. Je jedna ze dvou dávek poskytovaných v rámci systému dávek pro OZP. Nárok, na tuto dávku, má především ta osoba:

- není schopná zvládat základní životní potřeby v oblasti mobility nebo orientace
- které byly přiznány mimořádné výhody II nebo III stupně
- která se v kalendářním měsíci potřebuje někam dopravovat (nebo je dopravována)

Příspěvek na mobilitu se zpravidla neposkytuje osobám, kterým jsou poskytovány rezidenční sociální služby.

Příspěvek na mobilitu může vyplácen buď jako pravidelná měsíční dávka, případně je možné žádat i o výplatu za kalendářní čtvrtletí (vyplácí se celková suma za 3 měsíce). Základní výše dávky je 400 Kč měsíčně.

Příspěvek na zvláštní pomůcku se poskytuje OZP v případech, kdy jejich zdravotní postižení vyžaduje pořízení zvláštní pomůcky. Nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku má osoba, která má:

- těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí nebo
- těžké sluchové postižení anebo
- těžké zrakové postižení charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a její zdravotní stav nevylučuje přiznání tohoto příspěvku.

Nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku poskytovaný na pořízení motorového vozidla nebo speciálního zadržního systému má osoba, která má těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí anebo těžkou nebo hlubokou mentální retardaci charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, a její zdravotní stav nevylučuje přiznání tohoto příspěvku.

Za dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav se pro účely tohoto zákona považuje nepříznivý zdravotní stav, který podle poznatků lékařské vědy trvá nebo má trvat déle než 1 rok.

Podmínkou pro poskytnutí příspěvku na zvláštní pomůcku dále je, že:

- Osoba je starší 3 let (motorové vozidlo, úprava bytu), 15 let (vodící pes), 1 roku (všechny ostatní pomůcky).
- Zvláštní pomůcka umožní osobě sebeobsluhu nebo ji potřebuje k realizaci pracovního uplatnění, k přípravě na budoucí povolání, k získávání informací, vzdělávání anebo ke styku s okolím.
- Osoba může zvláštní pomůcku využívat.
- Zvláštní pomůcka není zdravotnickým prostředkem, který je hrazen z veřejného zdravotního pojištění anebo je osobě zapůjčen příslušnou zdravotní pojišťovnou. Také nesmí jít o zdravotnický prostředek, který nebyl osobě uhrazen z veřejného zdravotního pojištění nebo zapůjčen zdravotní pojišťovnou z důvodu nedostatečné zdravotní indikace. Pokud je pomůckou motorové vozidlo, je také podmínkou, že se osoba opakovaně v kalendářním měsíci dopravuje a že je schopna řídit motorové vozidlo nebo je schopna být vozidlem převážena.

Stanovení výše příspěvku na zvláštní pomůcku – rozlišuje se, zda jde o pomůcku v ceně do nebo přes 24 000 Kč a specifickou úpravu má pro motorové vozidlo.

Na pořízení zvláštní pomůcky v ceně nižší než 24 000 Kč se příspěvek na zvláštní pomůcku poskytne jen osobě, která má příjem (příjem s ní společně posuzovaných osob) nižší než osminásobek životního minima jednotlivce nebo životního minima společně posuzovaných osob. Výše příspěvku na zvláštní pomůcku se stanoví tak, že spoluúčast osoby činí 10 % z předpokládané nebo již zaplacené ceny zvláštní pomůcky, nejméně však 1 000 Kč. Z důvodů hodných zvláštního zřetele, zejména žádá-li osoba opakovaně o příspěvek na různé zvláštní pomůcky v ceně do 24 000 Kč, lze tento příspěvek poskytnout, i když příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných přesahuje výše uvedený násobek životního minima.

Výše příspěvku na pořízení zvláštní pomůcky, jejíž cena je vyšší než 24 000 Kč, se stanoví tak, že spoluúčast osoby činí 10 % z předpokládané nebo již zaplacené ceny zvláštní pomůcky. Jestliže osoba nemá dostatek finančních prostředků ke spoluúčasti, ÚP ČR určí nižší míru spoluúčasti (s přihlédnutím k míře využívání zvláštní pomůcky, k příjmu osoby a příjmu osob s ní společně posuzovaných a k celkovým sociálním a majetkovým poměrům), **minimálně však 1 000 Kč.**

Výše příspěvku na zvláštní pomůcku (motorové vozidlo) se stanoví s přihlédnutím k četnosti a důvodu dopravy, příjmu osoby a příjmu osob s ní společně posuzovaných a celkovým sociálním a majetkovým poměrům. **Maximální** výše příspěvku na zvláštní pomůcku (motorové vozidlo) činí **200 000 Kč.**

Limity: Maximální výše příspěvku na zvláštní pomůcku činí 350 000 Kč; 400 000 Kč v případě příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení schodišťové plošiny. Součet vyplacených příspěvků na zvláštní pomůcku nesmí v 60 kalendářních měsících po sobě jdoucích přesáhnout částku 800 000 Kč; 850 000 Kč, pokud v této době byl poskytnut příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení schodišťové plošiny.

Osoba, které byl vyplacen příspěvek na zvláštní pomůcku, je **povinna tento příspěvek nebo jeho poměrnou část vrátit**, jestliže

- nepoužila příspěvek do 3 měsíců ode dne jeho vyplacení nebo ve lhůtě stanovené krajskou pobočkou ÚP na pořízení zvláštní pomůcky
- nepoužila vyplacený příspěvek v plné výši do 3 měsíců ode dne jeho vyplacení nebo ve lhůtě stanovené krajskou pobočkou ÚP
- v období před uplynutím 60 kalendářních měsíců po sobě jdoucích ode dne vyplacení příspěvku nebo v období před uplynutím 120 kalendářních měsíců po sobě jdoucích ode dne vyplacení příspěvku poskytnutého na pořízení motorového vozidla pozbyla vlastnické právo ke zvláštní pomůcce
- v období před uplynutím 60 kalendářních měsíců po sobě jdoucích ode dne vyplacení příspěvku nebo v období před uplynutím 120 kalendářních měsíců po sobě jdoucích ode dne vyplacení příspěvku poskytnutého na pořízení motorového vozidla přestala zvláštní pomůcku užívat
- se přestala opakovaně dopravovat nebo přestala být schopna převozu motorovým vozidlem, byl-li vyplacen příspěvek na pořízení motorového vozidla
- použila příspěvek v rozporu s rozhodnutím o jeho přiznání, nebo
- se prokáže, že osoba, uvedla v žádosti o příspěvek na zvláštní pomůcku nepravdivé nebo zkreslené údaje.

Osoba není povinna vyplacený příspěvek na zvláštní pomůcku nebo jeho poměrnou část vrátit, jestliže

- v období před uplynutím 60 kalendářních měsíců po sobě jdoucích ode dne jeho vyplacení přestala užívat zvláštní pomůcku z důvodu změny zdravotního stavu nebo v období před uplynutím 120 kalendářních měsíců po sobě jdoucích ode dne vyplacení příspěvku poskytnutého na pořízení motorového vozidla se z důvodu změny zdravotního stavu přestala opakovaně dopravovat nebo pozbyla schopnost být převážena motorovým vozidlem
- byl vyplacen příspěvek na pořízení vodícího psa a pes v období před uplynutím 60 kalendářních měsíců po sobě jdoucích ode dne vyplacení příspěvku zemře nebo ztratí své dovednosti z důvodu onemocnění nebo úrazu, k němuž došlo bez zavinění příjemce dávky
- zemřela.

V současné době existují tři typy průkazů pro osoby se zdravotním postižením: **TP, ZTP, ZTP/P**. Nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením má osoba starší 1 roku s tělesným, smyslovým nebo duševním postižením charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, které podstatně omezuje její schopnost pohyblivosti nebo orientace, včetně osob s poruchou autistického spektra. Základním podkladem pro stanovení nároku na průkaz osoby se zdravotním postižením je posudek o zdravotním stavu vypracovaný **lékařem** plnicím úkoly **okresní správy sociálního zabezpečení**.

Vydání průkazu se vyřizuje na ÚP ČR, dle místa trvalého pobytu žadatele. Kromě samotné žádosti o vydání průkazu nebo o jeho změnu, pak během vyřizování na úřadu mohou být požadovány další dokumenty.

Obecně pak tento průkaz slouží jako průkaz OZP. doklad je zpravidla vydáván automaticky v souvislosti s přiznáním nároku na příspěvek na péči nebo na jinou dávku pro OZP. Je ale možné žádat o vydání tohoto průkazu i samostatně, bez toho že by žadatel pobíral některou z těchto dávek.

Průkaz TP pro osoby, které jsou považovány za osoby závislé na pomoci jiné osoby v I stupni (tj. lehká závislost).

Průkaz ZTP pro osoby, které jsou považovány za osoby závislé na pomoci jiné osoby ve II stupni (tj. středně těžká závislost).

Průkaz ZTP/P pro osoby, které jsou považovány za osoby závislé na pomoci jiné osoby ve III stupni (tj. těžká závislost) nebo pro osoby, které jsou ve stupni IV (úplná závislost).

Držitel průkazu TP má nárok na:

- vyhrazené místo k sedění ve veřejných dopravních prostředcích pro pravidelnou hromadnou dopravu osob s výjimkou dopravních prostředků, v nichž je místo k sedění vázáno na zakoupení místenky
- přednost při osobním projednávání své záležitosti, vyžaduje-li toto jednání delší čekání, zejména stání; za osobní projednávání záležitostí se nepovažuje nákup v obchodech ani obstarávání placených služeb ani ošetření a vyšetření ve zdravotnických zařízeních

Držitel průkazu ZTP má nárok na:

- výhody, na které má nárok držitel průkazu TP
- bezplatnou dopravu pravidelnými spoji místní veřejné hromadné dopravy (tramvaj, autobus, metro)
- slevu 75 % jízdného ve druhé vozové třídě osobního vlaku a rychlíku ve vnitrostátní přepravě a slevu 75% v pravidelných vnitrostátních spojích autobusové dopravy

Držitel průkazu ZTP/P má nárok na:

- výhody, na které má nárok držitel průkazu ZTP
- bezplatnou dopravu průvodce veřejnými hromadnými dopravními prostředky v pravidelné vnitrostátní osobní hromadné dopravě
- bezplatnou přepravu vodícího psa, je-li úplně nebo prakticky nevidomá, pokud jí nedoprovází průvodce

Osobě, která je držitelem průkazu ZTP a ZTP/P, a průvodci držitele průkazu ZTP/P, může být poskytnuta sleva ze vstupného na divadelní a filmová představení, koncerty a jiné kulturní či sportovní akce.

Další výhody držitelů průkazů, které upravují jiné právní předpisy:

Parkovací průkaz - § 67 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, v platném znění, specifikuje vydávání parkovacích průkazů označujících vozidlo přepravující osobu těžce zdravotně postiženou. Držitelům průkazu ZTP (s výjimkou sluchového postižení) či ZTP/P vydávají sociální odbory obcí s rozšířenou působností „parkovací průkazy pro osoby se zdravotním postižením“, které je opravňuje po dobu nezbytně nutnou stát s autem na místech, kde je zákaz stání. Zároveň je toto označení opravňuje stát na vyhrazeném parkovišti pro vozidlo označené parkovacím průkazem pro osoby se zdravotním postižením.

Silniční úřad může na základě žádosti osoby, které byl vydán parkovací průkaz pro osoby se zdravotním postižením, vydat rozhodnutí o zřízení vyhrazeného parkoviště v místě bydliště.

Dálniční známka – dle §20 a zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, v platném znění, jsou držitelé průkazů ZTP (s výjimkou sluchového postižení) či ZTP/P osvobozeni od poplatku za použití dálnice a rychlostní silnice. Občané, jimž byl vydán tento průkaz, tedy neplatí dálniční známku. Tato výhoda je vázaná na průkaz osoby se zdravotním postižením, nikoli na parkovací kartu, a platí pouze, je-li v autě přepravována osoba s přiznaným stupněm průkazu osoby se zdravotním postižením a je-li držitelem motorového vozidla postižená osoba sama nebo osoba jí blízká.

Poplatky na podporu sběru, zpracování, využití a odstranění vybraných autovraků, tzv. „ekologická daň“ – dle § 37e zákona č. 185/2001 Sb., odpadech a o změně některých dalších zákonů, v platném znění, jsou od tohoto poplatku osvobozeni žadatelé těžce tělesně postižení, kteří jsou držiteli průkazu ZTP nebo ZTP/P. Pro uplatnění osvobození od tohoto

poplatku je důležité, aby držitel průkazu ZTP nebo ZTP/P byl v technickém průkazu vozidla zapsán jako jeho provozovatel.

Daň ze stavby – dle § 9 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitosti, v platném znění, jsou od daně ze stavby osvobozeny obytné domy ve vlastnictví fyzických osob, které pobírají příspěvek na živobytí nebo jsou osobou společně posuzovanou s osobou, která příspěvek na živobytí pobírá a jsou držiteli průkazů ZTP a ZTP/P, a to v rozsahu, v jakém slouží k jejich trvalému bydlení a stavby pro individuální rekreaci ve vlastnictví fyzických osob, které pobírají příspěvek na živobytí nebo jsou osobou společně posuzovanou s osobou, která příspěvek na živobytí pobírá a jsou držiteli průkazu ZTP, a stavby pro individuální rekreaci ve vlastnictví držitelů průkazu ZTP/P

Správní poplatky – dle zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, v platném znění, jsou držitelé průkazů ZTP a ZTP/P osvobozeni od následujících poplatků:

- ověření podpisu nebo otisku razítka na listině nebo na jejím stejnopisu
- vydání povolení uzavřít manželství mimo stanovenou dobu nebo mimo úředně určenou místnost
- vydání povolení učinit prohlášení o vstupu do registrovaného partnerství před jiným než příslušným matričním úřadem
- zápis do registru vozidel, jde-li o motorové vozidlo s nejméně čtyřmi koly
- vydání řidičského průkazu
- povolení ke zřízení parkovacího místa pro občany se zvláště těžkým zdravotním postižením, kterým byl přiznán průkaz ZTP nebo ZTP/P
- Daň z příjmu – dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, má držitel průkazu ZTP/P možnost slevy na dani z příjmu fyzických osob

Příspěvek na péči se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby při zvládnání základních životních potřeb.

Tímto příspěvkem se stát podílí na zajištění sociálních služeb nebo jiných forem pomoci podle zákona o sociálních službách při zvládnání základních životních potřeb. Z poskytnutého příspěvku na péči pak tyto osoby hradí pomoc, kterou jim může dle jejich rozhodnutí poskytovat buď osoba blízká, asistent sociální péče, registrovaný poskytovatel sociálních služeb, dětský domov nebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu.

Příspěvek na péči se vyplácí měsíčně, a to v kalendářním měsíci, za který náleží. Příspěvek na péči vyplácí krajská pobočka ÚP, která je příslušná k rozhodování o příspěvku. Příspěvek se vyplácí v české měně převodem na platební účet určený příjemcem příspěvku, anebo v hotovosti.

Nárok na příspěvek má osoba starší 1 roku, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládnání základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti podle § 8 zákona o sociálních službách. Stupeň závislosti se hodnotí podle počtu základních životních potřeb, které osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat, a potřeby každodenní mimořádné péče jiné fyzické osoby u osob do 18 let věku a potřeby každodenní pomoci, dohledu nebo péče jiné fyzické osoby u osob starších 18 let věku.

Při posuzování stupně závislosti osoby se hodnotí schopnost zvládat tyto základní životní potřeby: mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost (péče o domácnost se nehodnotí u osob do 18 let). Pro uznání závislosti v příslušné základní životní potřebě musí existovat příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu. Schopnost osoby zvládat základní životní potřeby se hodnotí v přirozeném sociálním prostředí a s ohledem na věk posuzované osoby. Bližší vymezení schopností zvládat základní životní potřeby a způsob jejich hodnocení stanoví vyhláška č. 505/2006 Sb.

Výše příspěvku na péči pro osoby do 18 let věku činí za kalendářní měsíc
3 000 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost)
6 000 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost)
9 000 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost)
12 000 Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost)

Výše příspěvku na péči pro osoby **starší 18 let** činí za kalendářní měsíc
800 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost)
4 000 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost)
8 000 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost)
12 000 Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost)

Sociální pracovník ÚP ČR provádí pro účely rozhodování o příspěvku nejprve sociální šetření, při kterém se zjišťuje schopnost samostatného života osoby v jejím přirozeném sociálním prostředí. Následně krajská pobočka ÚP ČR zašle příslušné okresní správě sociálního zabezpečení žádost o posouzení stupně závislosti osoby. Při posuzování vychází okresní správa sociálního zabezpečení ze zdravotního stavu osoby doloženého nálezem vydaným poskytovatelem zdravotních služeb, z výsledku sociálního šetření a zjištění potřeb osoby, popřípadě z výsledků funkčních vyšetření a z výsledku vlastního vyšetření posuzujícího lékaře. Na základě tohoto posudku pak Úřad práce (krajská pobočka) vydá rozhodnutí o tom, zda se příspěvek na péči přiznává či nikoliv.

Příspěvek na péči může být **zvýšen o částku 2 000 Kč měsíčně**, a to v případě splnění podmínek jednoho ze dvou následujících důvodů – jednak z důvodu nízkého příjmu oprávněné osoby a osob s ní společně posuzovaných, a to nezaopatřenému dítěti do 18 let věku, kterému náleží příspěvek na péči (výjimkou je dítě, kterému náleží příspěvek na úhradu potřeb dítěte ze systému dávek pěstounské péče podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí; dítě, jemuž nenáleží příspěvek na úhradu potřeb dítěte, protože požívá důchod z důchodového pojištění, který je stejný nebo vyšší než tento příspěvek, a dítě, které je v plném přímém zaopatření zařízení pro péči o děti nebo mládež) rodiči, kterému náleží příspěvek na péči, a který pečuje o nezaopatřené dítě do 18 let věku, jestliže rozhodný příjem oprávněné osoby a osob s ní společně posuzovaných je nižší než dvojnásobek částky životního minima oprávněné osoby a osob s ní společně posuzovaných podle zákona o životním a existenčním minimu.

Zvýšení příspěvku na péči náleží nezaopatřenému dítěti od 4 do 7 let věku, kterému náleží příspěvek na péči ve stupni III (těžká závislost) nebo stupni IV (úplná závislost). Výjimkou je dítě, kterému náleží příspěvek na úhradu potřeb dítěte ze systému dávek pěstounské péče podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí; dítě, jemuž nenáleží příspěvek na úhradu potřeb dítěte, protože požívá důchod z důchodového pojištění, který je stejný nebo vyšší než tento příspěvek, a dítě, které je v plném přímém zaopatření zařízení pro péči o děti nebo mládež.

Nárok na **dávky pomoci v hmotné nouzi** upravuje zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Vymezuje situace spojené s nedostatečným zabezpečením základní obživy, bydlení a mimořádnými událostmi. Dále stanovuje, že každá osoba má nárok na poskytnutí základních informací, které vedou nejenom k řešení její současné situace, ale i k předcházení vzniku hmotné nouze. Nedílnou součástí pomoci v hmotné nouzi je sociální práce s klienty.

Osoba v hmotné nouzi - jde v zásadě o stav, kdy osoba či rodina nemá dostatečné příjmy a její celkové sociální a majetkové poměry neumožňují uspokojení základních životních potřeb na úrovni ještě přijatelné pro společnost. Současně si tyto příjmy nemůže z objektivních důvodů zvýšit (vlastní prací, uplatněním nároků a pohledávek, prodejem nebo využitím majetku) a vyřešit tak svoji nelehkou situaci vlastním přičiněním.

Základní dávka pomoci v hmotné nouzi, která pomáhá osobě či okruhu společně posuzovaných osob při nedostatečném příjmu, je **příspěvek na živobytí**. Nárok na příspěvek na živobytí vzniká osobě či okruhu společně posuzovaných osob, pokud po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje příjem těchto osob částky živobytí, která je stanovena pro každou osobu individuálně, a to na základě hodnocení její snahy a možností. Pro stanovení částky živobytí okruhu společně posuzovaných osob se jednotlivé částky živobytí osob sčítají. Částka živobytí se odvíjí od částek životního a existenčního minima.

Životní i existenční minimum je definováno zákonem č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. Částky existenčního minima jsou pak stanoveny v příslušném nařízení vlády – pro rok 2014 je platné nařízení vlády č. 409/2011 Sb., kterým se s účinností od 1. 1. 2012 zvýšila hranice životního a existenčního minima. Od té doby (tedy ani v roce 2014) nedošlo k dalšímu navýšení.

Životní minimum jednotlivce činí momentálně 3 410 Kč.

Existenční minimum definuje zákon jako minimální hranici příjmu, která je považována za nezbytnou k zajištění základní výživy, a ostatních základních osobních potřeb. Tj. mělo by se jednat o částku, která umožní pouze základní přežití. **Existenční minimum pro jednotlivce je 2 200 Kč.** Existenční minimum bylo zavedeno z důvodu zvýšení motivace občanů – tak aby se nespolehnali pouze na sociální dávky, ale aby sami byli motivováni ke zvýšení svého příjmu nad hranici životního minima. Existenční minimum nelze použít u nezaopatřeného dítěte, u poživatele starobního důchodu, u osoby invalidní ve třetím stupni a u osoby starší 68 let.

Existenční minimum se použije, pokud se dospělá osoba nesnaží zvýšit svoje příjmy (odmítá nabídky na zprostředkování zaměstnání apod.), a zároveň se domáhá nároku na sociální dávky pomoci ve hmotné nouzi, pak se na ni může místo hranice životního minima aplikovat hranice existenčního minima, která je cca o 1/3 nižší.

Jestliže je souhrn všech příjmů nižší než zákonem určené životní nebo existenční minimum, jedná se o stav hmotné nouze. V takovém případě pak může vzniknout nárok na poskytnutí sociálních dávek pro lidi ve hmotné nouzi.

Výše příspěvku na živobytí se stanovuje jako rozdíl mezi živobytím osoby či rodiny a jejich příjmem, od kterého se odečtou přiměřené náklady na bydlení. (Přiměřené náklady na bydlení jsou odůvodněné náklady na bydlení maximálně do výše 30 %, v Praze 35 %, příjmu osoby či rodiny).

Dávkou pomoci v hmotné nouzi, která řeší nedostatek příjmu k uhrazení nákladů na bydlení tam, kde nestačí vlastní příjmy osoby či okruhu společně posuzovaných osob včetně příspěvku na bydlení ze systému státní sociální podpory, je **doplatek na bydlení**.

Nárok na doplatek na bydlení má vlastník nebo nájemce bytu, který má nárok na příspěvek na živobytí.

Zákon umožňuje poskytnout doplatek na bydlení i nájemci nebo vlastníkovu bytu, kterému nevznikl nárok na příspěvek na živobytí z příjmových důvodů, avšak jeho příjem či příjem rodiny nepřesahuje hranici 1,3násobku částky živobytí. V případech hodných zvláštního

zřetele, lze doplatek na bydlení poskytnout i u jiných forem bydlení, kde však musí být prokázáno, že žadatel nemá možnost standardní formy bydlení. Výše doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení (tj. nájmu, služeb s bydlením spojených a nákladů za dodávky energií, ve výši stanovené zákonem o pomoci v hmotné nouzi) zůstala osobě či rodině částka živobytí.

Třetí dávkou je tzv. **mimořádná okamžitá pomoc**, která je poskytována osobám, které se ocitnou v situacích, které je nutno bezodkladně řešit. Zákon stanoví šest takových situací:

1. Nejsou plněny podmínky hmotné nouze umožňující poskytnout příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení, ale v případě neposkytnutí pomoci osobě hrozí vážná újma na zdraví. Dávku lze poskytnout v částce, která doplní příjem osoby do výše existenčního minima (v případě nezaopatřeného dítěte do životního minima).
2. Postižení vážnou mimořádnou událostí (živelná pohroma, větrná pohroma, ekologická havárie, požár apod.) Dávku lze poskytnout až do výše 15násobku částky životního minima jednotlivce.
3. Nedostatek prostředků k úhradě jednorázového výdaje spojeného např. se zaplacením poplatku za vystavení duplikátů osobních dokladů nebo v případě ztráty peněžních prostředků náklady spojené s úhradou jízdného do místa bydliště, popř. nezbytného noclehu. Dávku lze poskytnout až do výše tohoto jednorázového výdaje.
4. Nedostatek prostředků k nákupu nebo opravě předmětů dlouhodobé potřeby. Dávku lze poskytnout až do výše těchto výdajů, maximálně však v průběhu kalendářního roku do výše 10násobku částky životního minima jednotlivce.
5. Nedostatek prostředků k uhrazení odůvodněných nákladů vznikajících v souvislosti se vzděláním nebo se zájmovou činností nezaopatřených dětí a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí. Dávku lze poskytnout až do výše těchto výdajů, maximálně však v průběhu kalendářního roku do výše 10násobku částky životního minima jednotlivce.
6. Ohrožení sociálním vyloučením. Jde např. o situace osob vracejících se z vězení, z dětského domova a z pěstounské péče po dosažení zletilosti nebo po ukončení léčby chorobných závislostí, popř. u osob bez přístřeší. Dávku lze poskytnout až do výše 1 000 Kč. V průběhu roku může být poskytnuta opakovaně, součet však nesmí překročit čtyřnásobek částky životního minima jednotlivce.

Způsob výplaty všech dávek určuje orgán pomoci v hmotné nouzi tak, že bere v úvahu schopnosti a možnosti osoby v hmotné nouzi s dávkou v hmotné nouzi hospodařit a využít ji k účelu, ke kterému je určena.

K tomuto účelu může využít k výplatě buď formu peněžní - převod na bankovní účet žadatele, poštovní poukázku, přímou úhradu požadovaného nákladu, ve výjimečných případech pak formou hotovosti; nebo formu věcnou – typizované poukázky opravňující k nákupu zboží ve stanovené hodnotě, poukázky na přímý odběr zboží ve stanovené hodnotě. Dávky se nevyplácejí do zahraničí.

V souladu s vyhláškou č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi

Lze měsíčně zvýšit částku živobytí osoby z důvodu dietního stravování, pokud její zdravotní stav podle doporučení příslušného odborného lékaře vyžaduje zvýšené náklady na dietní stravování. Konkrétně se jedná o částky u diety:

nízkobílkovinné	o 1 380 Kč
při dialýze	o 1 000 Kč
nízkocholesterolové při hypercholesterolemii nebo hyperlipoproteinemii	o 1 050 Kč
diabetické	o 1 130 Kč

při onemocnění fenyktonurií	o 2 220 Kč
při onemocnění celiakií	o 2 800 Kč
při osteoporóze, pokud celotělová kostní densita poklesla o více než o 25 %, T-skóre je horší než -2,5	o 1 090 Kč
při laktózové intoleranci věku dítěte	o 1 070 Kč v těhotenství a při kojení do 1 roku o 1 100 Kč

Pokud zdravotní stav osoby vyžaduje více typů dietního stravování, zvyšuje se částka živobytí osoby pouze jednou, a to o částku odpovídající té z diet, která je nejvyšší.

Formulář s potvrzením o nutnosti dietního stravování vystavuje žadateli o příspěvek na živobytí ošetřující lékař. Ve formuláři se uvádí údaje o typu diety (nizko bílkovinná, dieta při dialýze, diabetická dieta, nebo i jiné typy dietního stravování). Dále je nutné uvést, kdo potvrzení vydal (lékař), a pro jaké období je tento formulář platný (může se jednat o trvalý stav, nebo dočasný).

Odborným lékařem příslušným k potvrzení potřeby příslušného typu diety se rozumí pro dietu:

- nizkobílkovinnou lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru vnitřní lékařství nebo nefrologie,
- při dialýze lékař příslušného oddělení zdravotnického zařízení, kde je osoba v dialyzačním programu,
- nizkcholesterolovou, při hypercholesterolemii nebo hyperlipoproteinemii, lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru vnitřní lékařství nebo endokrinologie,
- diabetickou lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru diabetologie nebo registrující praktický lékař, který má osobu s ohledem na tuto diagnózu v dispenzární péči,
- při onemocnění fenyktonurií lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru vnitřní lékařství nebo gastroenterologie, u dětí a mládeže lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru dětská gastroenterologie a hepatologie, nebo registrující praktický lékař pro děti a dorost, který má osobu s ohledem na tuto diagnózu v dispenzární péči,
- při onemocnění celiakií lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru vnitřní lékařství nebo gastroenterologie, u dětí a mládeže lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru dětská gastroenterologie a hepatologie, nebo registrující praktický lékař pro děti a dorost, který má osobu s ohledem na tuto diagnózu v dispenzární péči,
- při osteoporóze lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru vnitřní lékařství, endokrinologie, revmatologie, ortopedie nebo gynekologie a porodnictví,
- při laktózové intoleranci lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru gastroenterologie,
- v těhotenství lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru gynekologie a porodnictví,
- při kojení do 1 roku věku dítěte jeho registrující praktický lékař pro děti a dorost.